

PREGLED STRATEGIJE EVROPA 2020
Strategija za pametan, održiv i inkluzivni rast

Autor: Amra Hodžić, stručna savjetnica
Odsjek za koordinaciju Procesu stabilizacije i pridruživanja
Sektor za strategiju i politike integracija
Direkcija za evropske integracije Vijeća ministara Bosne i Hercegovine

Sarajevo, februar 2014. godine

*Informativni članak je napisan na jeziku i pismu prema izboru autora

Evropska unija je 2010. godine usvojila Strategiju Evropa 2020 s ciljem da se pomogne zemljama EU da izađu jače iz ekonomske krize, kako bi Evropa postala **pametna, održiva i inkluzivna ekonomija** sa velikim nivoom zapošljavanja, produktivnosti i socijalne kohezije, što su i **tri prioriteta** ove Strategije. Zapravo, Strategija Evropa 2020 predstavlja viziju evropske socijalne tržišne ekonomije u 21. vijeku.

Pomenuta **tri prioroteta**, koji se uzajamno prožimaju, konkretnije se odnose na:

- 1) pametni rast – razvijanje ekonomije zasnovane na znanju i inovacijama,
- 2) održivi razvoj – promovisanje konkurentnije ekonomije, koja efikasno koristi resurse i vodi računa o okolišu,
- 3) inkluzivni rast – poticanje ekonomije sa velikom zaposlenošću, koja ostvaruje ekonomsku, društvenu i teritorijalnu koheziju.

Ciljevi ove Strategije koje EU želi ostvariti do 2020. godine su:

- 75% stanovništva između 20 i 64 godine trebalo bi biti zaposleno (trenutno je to 69%), uključujući veće učešće žena, starijih radnika i bolju integraciju migranata kao radne snage;

- 3% BDP-a EU treba investirati u istraživanje i razvoj u smislu većih poslova i produktivnosti;

- ispuniti klimatsko-energetske ciljeve „20/20/20“, tj. smanjenje emisija stakleničkih gasova za najmanje 20%, povećati udio obnovljive energije u ukupnoj potrošnji energije za 20%, te za 20% povećati energetska efikasnost;

- postotak osoba koje rano napuste školovanje trebao bi biti ispod 10% (trenutno je 15%), a najmanje 40% mlađe generacije trebalo bi završiti tercijarni stepen obrazovanja;

- 20 miliona ljudi manje trebalo bi biti u opasnosti od siromaštva, odnosno broj osoba koje žive ispod linije siromaštva pojedine države članice bi se trebao smanjiti za 25%.

Navedeni ciljevi su reprezentativni i nisu ograničeni. Oni predstavljaju viđenje Evropske komisije o tome gdje bi voljela vidjeti EU prema ključnim parametrima do 2020.

Evropska komisija je predložila da se ovi ciljevi unesu u nacionalne ciljeve i smjernice, kako bi se osiguralo da svaka zemlja članica preuzme Strategiju Evropa 2020 prema svojoj specifičnoj situaciji, svojim potrebama i različitim početnim pozicijama.

Kako bi se ostvario napredak u svakom tematskom prioritetu, Evropska komisija je u Strategiji predložila **sedam vodećih inicijativa**:

1) „**Unija inovacija**“ – radi poboljšanja okvirnih uslova i pristupa finansiranju za istraživanje i inovacije kako bi se osiguralo da se inovativne ideje pretvore u proizvode i usluge koje stvaraju rast i radna mjesta.

2) „**Mladi u pokretu**“ - radi povećanja učinka obrazovnih sistema i olakšanja ulaska mladih na tržište rada.

3) „**Digitalni program za Evropu**“ - radi bržeg širenja brzog interneta i korištenja prednosti jedinstvenog digitalnog tržišta za domaćinstva i preduzeća.

4) „**Resursno efikasna Evropa**“ - radi podrške prelasku na ekonomiju koja koristi male količine uglja, povećanja korištenja obnovljivih izvora energije, modernizacije sektora transporta i promovisanje energetske efikasnosti.

5) „**Industrijska politika za globalizacijsko doba**“ - radi poboljšanja poslovnog okruženja, naročito za srednja i mala preduzeća, te podrške razvoju snažne i održive industrijske baze koja će biti globalno konkurentna.

6) „**Program za nove vještine i radna mjesta**“ - radi modernizacije tržišta rada i osnaživanja ljudi razvojem njihovih vještina tokom cijeloga života s ciljem povećanog učešća radne snage, te bolje usklađenosti ponude i potražnje, uključujući i kroz mobilnost radne snage.

7) „**Evropska platforma protiv siromaštva**“ - radi osiguranja socijalne i teritorijalne kohezije tako da svi podjednako imaju koristi od rasta i radnih mjesta, te da se ljudima koji pate od siromaštva i socijalne isključenosti omogući da žive dostojanstveno i da aktivno učestvuju u društvu.

Povezanost tri prioriteta sa vodećim inicijativama

PRIORITET I - Pametni rast – ekonomija zasnovana na znanju i inovacijama

Pametni rast znači jačanje znanja i inovacija kao pokretača budućeg rasta. To zahtijeva poboljšanje kvaliteta obrazovanja, jačanje istraživačkih rezultata, promovisanje transfera inovacija i znanja diljem EU, potpunu upotrebu informacionih i komunikacijskih tehnologija, te omogućavanje da inovativne ideje postanu novi proizvodi i usluge koji stvaraju rast, kvalitetne poslove i pomažu u odgovorima na društvene izazove u Evropi i svijetu.

Ovaj prioritet uključuje sljedeće vodeće inicijative:

„**Unija inovacija**“ - Cilj ove inicijative je da preusmjeri politike istraživanja, razvoja i inovacija, te da se ojača svaka karika u lancu inovacija.

„**Mladi u pokretu**“ – Cilj ove inicijative je da se poboljšaju rezultati i internacionalno poveća privlačnost evropskih visokih obrazovnih institucija, poveća opšti kvalitet svih nivoa obrazovanja i obuke u EU i poboljša stanje u zapošljavanju mladih ljudi.

„**Digitalni program za Evropu**“ – Cilj ove inicijative je postići održive ekonomske i društvene dobrobiti iz digitalnog jedinstvenog tržišta na osnovu brzog i ultra brzog interneta i interoperabilnih aplikacija, sa širokopojasnim pristupom za sve.

PRIORITET II – Održivi rast – promovisanje konkurentnije ekonomije, koja efikasno koristi resurse i vodi računa o okolišu

Održivi rast znači izgradnju konkurentne ekonomije, koja efikasno koristi resurse i vodi računa o okolišu, koristeći evropsko vodstvo u trci za razvojem novih procesa i tehnologija, uključujući i zelene tehnologije i jačajući konkurentske prednosti evropskog biznisa, naročito u proizvodnji, te u okviru malih i srednjih preduzeća, kao i pomažući potrošačima da cijene efikasnu upotrebu resursa.

Ovaj prioritet uključuje sljedeće vodeće inicijative:

„**Resursno efikasna Evropa**“ – Cilj ove inicijative je da podrži prelazak ka ekonomiji koja efikasno koristi resurse, koja ima nisku emisiju karbona i koja je efikasna zbog korištenja svih resursa.

„**Industrijska politika za globalizacijsko doba**“ – Evropska komisija će blisko saradivati sa učesnicima u različitim sektorima (biznis, sindikati, akademici, nevladine organizacije, udruženja potrošača) i sačinice okvir za modernu industrijsku politiku, podržati poduzetništvo, voditi industriju i pomoći joj da postane spremna za izazove, promovisati konkurentnost evropske primarne industrije, proizvodnje i usluga, te im pomogati da izvuku koristi iz globalizacije i zelene ekonomije.

PRIORITET III – Inkluzivni rast – ekonomija sa velikom zaposlenošću, koja ostvaruje ekonomsku, društvenu i teritorijalnu koheziju

Inkluzivni rast znači osnaživanje ljudi kroz visoke nivoe zapošljavanja, investiranje u vještine, borba protiv siromaštva i modernizovanje tržišta rada, obuka i sistema socijalne zaštite kako bi se pomoglo ljudima da predvide promjenu i upravljaju njome, te izgradnja kohezivnog društva. Radi se o tome da se svima osiguraju pristup i mogućnosti tokom cijelog života. Politike koje promovišu ravnopravnost polova biće potrebne radi povećanja učešća radne snage čime će se pojačati rast i socijalna kohezija. Biće potrebni veliki naponi u borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti i da se smanje nejednakosti u zdravlju kako bi se osiguralo da svako može imati koristi od ekonomskog rasta.

Ovaj prioritet uključuje sljedeće vodeće inicijative:

„**Program za nove vještine i radna mjesta**“ - Cilj ove inicijative je da se stvore uslovi za modernizovanje tržišta rada s ciljem povećanja nivoa zapošljavanja i osiguranja održivosti socijalnih modela u EU. To znači osnaživanje ljudi kroz sticanje novih vještina koje će omogućiti sadašnjoj i budućoj radnoj snazi da se prilagodi novim uslovima i eventualnim pomjeranjima u karijeri, doprinijeti smanjenju nezaposlenosti i podizanju radne produktivnosti.

„**Evropska platforma protiv siromaštva**“ - Cilj ove inicijative je da se osigura ekonomska, socijalna i teritorijalna kohezija, podizanje svijesti i prepoznavanje fundamentalnih prava ljudi koji prolaze kroz siromaštvo i socijalnu isključenost, omogućavajući im da žive u dostojanstvu i da aktivno učestvuju u društvu.

Ostvarivanje Strategije Evropa 2020

Sve evropske politike, instrumenti i pravni akti, te finansijski instrumenti, trebali bi biti mobilizovani radi ostvarenja ciljeva Strategije. Evropska komisija namjerava da poboljša ključne politike i instrumente kao što su jedinstveno tržište, budžet i vanjska ekonomska politika EU usmjeravajući ih ka ostvarivanju ciljeva Strategije Evropa 2020.

Jedinstveno tržište za 21. vijek - Kako bi se jedinstveno tržište usmjerilo da služi ciljevima Strategije Evropa 2020 potrebna su funkcionalna i dobro povezana tržišta u kojima konkurencija i pristup potrošača stimulišu rast i inovacije. Pristup za mala i srednja preduzeća se mora poboljšati. Preduzetništvo se mora razvijati kroz konkretne inicijative. Konkurentna politika osigurava da tržišta omoguće odgovarajući ambijent za inovacije.

Investiranje u rast: kohezijska politika, mobilisanje budžeta EU i privatnih finansija - Ekonomska, socijalna i teritorijalna kohezija će ostati u središtu Strategije Evropa 2020 kako

bi se osiguralo pokretanje svih energija i kapaciteta, koji će se usmjeriti na ostvarivanje prioriteta Strategije. Kohezijska politika i njeni strukturalni fondovi ključni su mehanizmi za ostvarivanje prioriteta pametnog, održivog i inkluzivnog rasta u državama članicama i regijama.

Korištenje instrumenata vanjske politike - Globalni rast će otvoriti nove mogućnosti za evropske izvoznike i konkurentski pristup vitalnim izvozima. Evropska unija nastoji da ostvari svoje interese kroz aktivno korištenje svih alata kojima raspolaže. Dio rasta kojeg Evropa treba da ostvari tokom naredne decenije treba doći od zemalja sa rastućom ekonomijom, jer se njihova srednja klasa razvija i uvozi robe i usluge u kojima Evropska unija ima konkurentsku prednost. EU koristi mogućnosti tako što je otvorena prema svijetu i što pažljivo prati šta rade druge razvijene zemlje ili zemlje sa rastućom ekonomijom, kako bi predvidjela ili se prilagodila budućim trendovima. Proširujući područja na kojima se primjenjuju pravila EU stvorit će se nove mogućnosti i za EU i za njene susjede. Jedan od glavnih ciljeva u narednih nekoliko godina biće izgradnja strateških veza sa zemljama sa rastućom ekonomijom.

Učešće institucija EU i institucija zemalja članica u provođenju Strategije Evropa 2020

Evropsko vijeće će imati puno vlasništvo nad ovom Strategijom i biće njena centralna tačka.

Evropska komisija će nadgledati napredak prema ciljevima, olakšavati razmjenu politika i davati potrebne prijedloge za usmjeravanje aktivnosti i vodećih inicijativa EU.

Evropski parlament će biti pokretačka snaga koja će mobilizirati građane i djelovati kao dodatni zakonodavac na ključnim inicijativama.

Ovaj **partnerski pristup** bi se trebao protezati na odbore EU, nacionalne parlamente, te na nacionalne, lokalne i regionalne vlasti, socijalne partnere, učesnike i civilno društvo kako bi svi bili uključeni u ostvarenje vizije.

Kako bi se ostvarili rezultati biće potrebno jače ekonomsko upravljanje u zemljama koje primjenjuju ovu Strategiju.

Iako Bosna i Hercegovina nije članica EU i nema obavezu provođenja Strategije „Evropa 2020“, Evropska komisija je na sastancima Pododbora za inovacije, informaciono društvo, socijalnu politiku i javno zdravstvo, na kojima se prati provođenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i njegovog Privremenog sporazuma, pozvala Bosnu i Hercegovinu da u svojim planovima i programima prati ovu strategiju.

Više informacija o Strategiji Evropa 2020, kao i specifične preporuke za pojedine zemlje članice, mogu se naći na web stranici http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm .